נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

רש"י ר"ן סח.

כין אים לאשתו כין אב לבתו. (ג) ואים דכתיבי בהאי קרא לא צריכי דאי משום אים לאשתו הרי כבר נאמר למעלה אלא מכאן לנערה המאורסה כו' דכין אב וכין אים מפירין נדריה דאים מיפר חלקן באשתו ואב מיפר חלקן בבתו: (ד)**כדאידך דרכה.** דאמר לקמן (דף ע.) מקים קודם הויה שניה כו': **דברים שבינו לבינה.** כגון שלא תאשם מעתו ושלא אכחול ושלא אתקשט: **מיגו גייז.** מה שהוא מיפר קולן האבי של נדר ועוקרו לגמרי וחלק אחר כדקאי קאי עד דאתי אב ומיפר לאותו חלק: **או מקלש קלש.** דהפרתו פשטה בכולו נדר וקלש ליה בעעבו והנדר קל ממה שהיה עד עכשיו: **כגון שנדרה בשני זיתים.** שלא תאכלנה ושמע אחרים והיפר לה חלקו ואכלתן לזיתים: **אי אמרת מיגו גייז.** דכי שמע אחרים ומיפר חלקו הוי נדר מופר דהוא כאילו חלקו באתמצע בשנים: **לקיא.** הא איתמא דאכלתן לזיתים משום שלו דלא יחל דכי אכלה להנך תרי זיתים חד הוה מותר בהפרת האחרים דמיגז גייז לנדרה ואידך אסור משום חלק האב דנמצא דאכלה זית שלם באיסור: **ואי אמרת מיקלש קלש.** דאינו חותך לשנים אלא למעבד מיקל לה דלא הוי הנדר חמור כדהוה עד השתא הא (ה) כי אכלה הנהו תרי זיתי כיון שהנדר נקלש ומיקל ליה איסורא בעלמא הוא דעבדא ולא לקיא דהנדר אינו גמור: **אימתי אמרו כו'.** בנערה קא נקט לה מתניתין: **מה הכעל.** כשהוא אחרים: **נפרוקנה רשות לאב.** כאדם שמריח יין מכלי אל כלי כלומר שיצא כל הרשות מן הבעל וכא לרשות האב: **כומן שלא שמע בעל.** את נדרה קודם שיחות דבריהם שמעו בעינן וליכא: **או ששמע והפר מלקו כו ביום.** ששמע ואפילו שמע ושתק אלא הפר ולא קיים ולא הספיק להרהות דעתו עד שמת בו ביום דהואיל ואכתי ליכא שהות ביום דאי הוה בעל (ו) מצי מיפר ליכא למימר דמיתה גרמה לו דדלמא אי הוה קיים אכתי הוה מיפר לה מיקמי דליעבר יומא ומת בו ביום קאי אשמע ושתק: **זו היא שאינו.** על כל הני קאי: **מה הבעל נפרוקנה רשות לאב.** והאב עצמו מיפר כולו בזמן שלא היפר הבעל וכן בזמן שהיפר הבעל אחד האב ומיפר את חלקו דתתן עלה בתמתיתין [ע.] כזה יפה כח האב מכח הבעל שהאב מיפר בלא שותפות אבל הבעל אינו מיפר אלא בחיי האב: אבל

דבי רבי ישמעאל תנא בין איש לאשתו בין אב לבתו מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה ולתנא דבי ר' ישמעאל (ו) אם היו תהיה לאיש מאי עביד ליה מוקים לאידך (ז)דרבא ורבא האי דתני דבי רבי ישמעאל מאי עביד ליה מיבעי ליה לומר שהבעל מיפר נדרים שבינו לבינה איבעיא להו בעל (ח)מיגז גייז או מקליש קליש היכא קא מיבעיא לן כגון דנדרה מתרין זיתין ושמע ארוס והיפר לה ואכלתנון אי אמרי' מיגז גייז לקייא אי אמרינן מקליש קליש איסורא בעלמא הוא מאי תא שמע (ט) אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא שמע הבעל קודם שימות או ששמע (י) ושתק או ששמע והפר ומת בו ביום זו היא ששנינו (יא)מת הבעל נתרוקנה רשות לאב אבל

דברים מיניה תנא דבי רבי ישמעאל דרשא דיליה מאי עביד ליה: **לומר שהבעל מיפר דברים שבינו לבינה.** דנדרי עינוי נפש בהדיא כתיבי [במדבר ל] כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש וכין אים לאשתו איצטריכא לדברים שבינו לבינה ולקמן באידך פירקין (דף פא.) מפרש מאי היא וקשיא ליה לתנא דבי ר' ישמעאל דברים שבינו לבינה מנא ליה ואפשר דתרתי ליף מיניה. וכי היכי דבעל אינו מיפר בנדרי אשתו אלא נדרים שיש בהם עינוי ודברים שבינו לבינה הכי נמי אב אינו מיפר בנדרי בתו אלא אלו בלבד. והכי איתא בספרי [מטות] אין לי אלא בעל שאין מיפר אלא נדרים שבינו לבינה ונדרים שיש בהן עינוי נפש האב מנין הרי אתה דן וכו' לא זכיתי לדון תלמוד לומר אלה החוקים וגו' בין אים לאשתו בין אב לבתו על כרחין אתה מקיש את האב לבעל מה הבעל אין מיפר אלא דברים שבינו לבינה ונדרים שיש בהם עינוי נפש וכו'. וגרסינן נמי בירושלמי [פי"א ה"ו] כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש אישה יקימנו ואישה יפירנו אין לי אלא נדרים שיש בהן עינוי נפש דברים שבינו לבינה מנין בין אים לאשתו עד כדון בבעל נאב מנין מה הבעל אינו מיפר אלא נדרים שיש בהם עינוי נפש ודברים שבינו לבינה אף האב אינו מיפר אלא נדרים שיש בהם עינוי נפש ודברים שבינו לבינה. וזה שלא כדברי הר"ם במז"ל שכתב שהאב מיפר כל נדרי בתו: **איבעיא להו בעל מיגז גייז או מקלש קלש.** כלומר ארוס אחיו מיפר אלא בשותפותיה דאב כשמיפר חלקו מיגז גייז כלומר שחותך חלי הנדר לגמרי ומבטלו ואינו האחר נשאר חזק כבתחלה ולא אקלש ליה כלל או מקלש קלש דלא נימא נחתך חלי הנדר לבטל הוה פגמא ואידך פגמא דדקאי קאי בהפרת האחרוב מקלש הוא דקלש ליה כולה נדר. ודקא מיבעיא ליה באחרוב ה"ה באב ומד מיניהו נקט: **היכי קמבעיא לן.** כלומר למאי נפקא מינה: **דנדרה מתרין זיתים.** יתועין ואכלתנון לתרוויהו: **אי אמרת מיגז גייז לקיא.** דגיזי דבהפרת ארוס פקע איסור דחד זיתא אידך בדקאי קאי ולקיא עליה מיהו כיון דלא ידעינן הי מינייהו קאי באיסוריה לא לקיא עד דאכלה תרויהון: **ואי אמרת מקלש קלש.** ליכא מלקות דהא קלש ליה כוליה נדרא וליכא אלא איסורא בעלמא. ומקשו הכא למה לי תרין זיתין דנקט דהא בפ' שבועות שתים בתרא (שבועות דף כב.) א"ר פפא דבכל שהוא נקומות נוקה י"ל משום דאיכא התם מאן דס"ל דאפי' נקומות לא לקי עד דאיכא כזית ונקט לה הכא הכי לרווחא דמילתא א"נ משום שבועה נקט לה *דבכלל נדר שבועה כדאמרינן לעיל [מ.] נדר גדול נדר לאלהי ישראל ובשבועה בפחות מכשיעור ליכא מלקות א"נ דלוקה דקאמר הכא לוקה בקרבן קאמר לענין מעילה דלכ"ע *ליכא קרבן בפחות מכשיעור ואשכחן דכוותיה כדאמרי' (כ"מ מב.) יולקה ביתר ובחסר. הרשב"א ז"ל: **הא שמע אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא שמע הבעל קודם שמת או שמע ושתק ומת בו ביום.** הא דקתני ומת בו ביום אשמע ושתק קאי דדוקא בו ביום דאכתי לא קיימיה בעל יכול האב להפר אבל מת ביום שלאחריו לא דהא קיימיה בעל דכיון שלא הפר גלי אדעתיה דמינח ניחא ליה הלכך אין האב הבא מכחו יכול להפר אבל שמע והפר אפילו מת ביום שלאחריו יכול להפר דאע"ג דמכי מיית ליה בעל בטלה הפרתו והאב צריך להפר חלק הבעל עם חלקו אפילו הכי כיון שכבר הפר אי אפשר דלהוי גבי בעל כהקמה אע"פ שנתבטלה הפרתו דהא מ"מ גלי אדעתיה דלא ניחא ליה בההוא נדרא ומאי הוה ליה למעבד. וה"נ מוכחא סיפא דקתני אבל

דברי רבי ישמעאל תנא בין איש לאשתו בין אב לבתו מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה. דמשמע ליה דבנערה המאורסה אחיי מדכתיב בההוא קרא בנעוריה בית אביה ומדסמך אב לבתו בהדי אים משמע דאב ובעל מפירין נדריה: **ולתנא דבי ר' ישמעאל אם היו תהיה מאי עביד ליה מוקים ליה לאידך דרכה.** דאמר לקמן (דף ע.) מקים קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשון'. וכגון שכירא להו דתרתי שמעת מינה עיקר קרא לנערה המאורסה דאביה ובעלה מפירין נדריה ותרין הויות לאחוקי שניה לראשונה. וכ"ת כיון דתנא דבי רבי ישמעאל כוליה קרא דאם היו תהיה לאחוקי הויות מוקי ליה אחרים מיפר בקודמין מנא ליה י"ל דמשמע ליה דלא בעי קרא דנהי דמיעט קודמין גבי בעל היינו משום דליתיה לאב ואין לך בו אלא מעוטו בלבד דוקא בשנשאה דלא שייך אב אין בעל מיפר בקודמין אבל ארוס דמיפר בשותפותיה דאב אפילו בקודמין מצי מיפר דלגבי אב ליכא קודמין. המקם הוסיף ה"ר שמואל ז"ל: **ורבה הא דתנא דבי רבי ישמעאל מאי עביד ליה.** כלומר קרא דרבא. דדרים נקמן מת הבעל נתרוקנה לרשות האב ומן הסמוכין דרים ליה ואם תאמר והא מיצטריך הא דהוו תהיה לבא דדרשא דלעיל שהבעל מיפר מן האיסור רש לומר כיון דהוה מלא למקחב הוי ובתב תהיה שמע מינה דאתי לומר נתרוקנה רשות לאב: ורבא. דדרים ביה מילתיה דלעיל הא דר' ישמעאל לומר לי לומר שהבעל מיפר בדברים שבינו לבינה וכן כיון אב לבתו לומר שיפר האב דברים שבינו לבין בתו דס"ד דאפילו מכל דבר כיון שאינו מפרש שום דבר שהוא מיפר קמ"ל דברים שבינו לבין בתו דוקא (ה)דברים מעיני נפש: **איבעיא להו.** אחרים דמיפר בלא אב מינו גייז מה שמיפר מבטל וחלי הנדר נשאר על עומדו כאשר בתחלה או מיקלש קלש בהפרתו מקלש כל הנדר נתבטל כולו וה"ה דמלי לאיבעי מאב או מיגז גייז או מיקלש קלש בהפרתו בשמיפר בלא בעל: **היכא מיבעיא ליה.** כלומר ונפקא מיניה בגון דנדרה מזיתים שאמרה שלא תאכל מכל זיתים אי אמרת מיגז גייז לקייא דאפי' הנדר במקומו עומד ושאר האיסור על העתיד ושוכר בכל יחל ואי מיקלש קלש איסור בעלמא דנתבטל כל הנדר ואין כאן אלא איסור בעלמא: **איתמי אמרו מת הבעל נתרוקנה לרשות האב בגון שלא שמע בעל או שמע והפר.** דכיון דבעל לא קיים לה יפר

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פי"ח מהל' מלכים הלכה י סמג לאוין רמב טש"ע י"ד סימן רלד סעיף יא:

תוספות

בין איש לאשתו בין אב לבתו מכאן וכו'. דמשמע ליה דנאשה אחת מיירי דקאמר דאפי' רשויות פליג אב ואישה ואפשר איכא למיפרך ואימא בגשואה מי מפירין אביה ובעלה ותרץ מרשינן לעיל מדכתיב כתיב בית אישה נדרה דקאמר שאינו מיפר בקודמין והכא לא כתיב ומיפר בקודמין שמע מינה דמשום שותפות דאב הוא דמיפר בקודמין: **ותנא דבי ר' ישמעאל** היו תהיה דמה לי. נראה לפרש דלא מעוטא דקרא קא בעי הכא אלעזריך למימר דמיפר בקודמין אלא פריך מסתיות דקרא למה לי כי נמי לא סמכם הכתוב יתעוא שפיר דאב ובעל צריכין לספר שניהם מקרא דבין אים לאשתו: **מיבעיא** ליה **לאידך דרבא.** דדרים נקמן מת הבעל נתרוקנה לרשות האב ומן הסמוכין דרים ליה ואם תאמר והא מיצטריך הא דהוו תהיה לבא דדרשא דלעיל שהבעל מיפר מן האיסור רש לומר כיון דהוה מלא למקחב הוי ובתב תהיה שמע מינה דאתי לומר נתרוקנה רשות לאב: ורבא. דדרים ביה מילתיה דלעיל הא דר' ישמעאל לומר לי לומר שהבעל מיפר בדברים שבינו לבינה וכן כיון אב לבתו לומר שיפר האב דברים שבינו לבין בתו דס"ד דאפילו מכל דבר כיון שאינו מפרש שום דבר שהוא מיפר קמ"ל דברים שבינו לבין בתו דוקא (ה)דברים מעיני נפש: **איבעיא** להו. אחרים דמיפר בלא אב מינו גייז מה שמיפר מבטל וחלי הנדר נשאר על עומדו כאשר בתחלה או מיקלש קלש בהפרתו מקלש כל הנדר נתבטל כולו וה"ה דמלי לאיבעי מאב או מיגז גייז או מיקלש קלש בהפרתו בשמיפר בלא בעל: **היכא מיבעיא ליה.** כלומר ונפקא מיניה בגון דנדרה מזיתים שאמרה שלא תאכל מכל זיתים אי אמרת מיגז גייז לקייא דאפי' הנדר במקומו עומד ושאר האיסור על העתיד ושוכר בכל יחל ואי מיקלש קלש איסור בעלמא דנתבטל כל הנדר ואין כאן אלא איסור בעלמא: **איתמי אמרו מת הבעל נתרוקנה לרשות האב בגון שלא שמע בעל או שמע והפר.** דכיון דבעל לא קיים לה יפר

הא אחר מות הבעל אבל אם שמע וקיים בעל או שמע ושתק ומת ביום של אחריו דהוה הקמה אין יכול להפר

ואם היו תהיה **לאיש מאי** עביד ליה. מצין אים לאשתו שמעי דבעל ואב מפירין אף בקודמין מדלא מיעט הכא קודמין כמו שמיעט בגשואה: מוקי ליה לאידך (דרבא) [צ"ל דרבה]. דדרים מיניה נקמן דנתרוקנה רשות לאב (ורבה) [צ"ל ורבה] סבר דתרתי פ"מ מר"ו דאם שמעינן דערבינהו קרא לספר שניהם כל' ומדכתיב שתי הויות שמעינן דתרוקנה רשות לאב: שהבעל מיפר דברים שבינו לבינה. דנקרא אחרינא כתיב לענות נפש דיפה יקימנו ולא שמעינן שהבעל מיפר אלא נדרי עניי נפש כגון לא תאכל לא תרחץ ושמעינן מהאי קרא אף דברים שבינו לבינה אמילו אין בהם עניי נפש כגון שנדרה שלא לעבדו ולשמשו ולפרי אב מבעל לנדרי עניי נפש: בעל מינו גייז או מקלש קלש. אחרים שמפר עם האב מינו גייז ומקלש הכל הנדר נשאר נאסורו: **או** מקלש קלש. ומסיר אלי האיסור מכל הנדר והוא הדין נמי דמתמצעא ליה בהפרת האב אלא חצא מנייהו נקט: בגון דנדרה בתרין דתין **ואכלתינון** לתרוייהו. ס"א מינו גייז נשאר זית אלם נאיסורו ונוקה מל אכילתו: **א"א** מקלש קלש. כיון שנקלש והיסר נפתלק המלקות והאי דלריך זית היינו בפתח אבל בשפרש אחרינן בפ"ג דשבועות דאוסר עצמו בכל שהוא: בומן שלא שמע הבעל. קודם שיחות כו': נתרוקנה רשות לאב. כמו אדם האחרון שקו ונוקו לאחרינו כל מה שהיה בשם כן הבעל נשאר ריקן והורים לאב כל זכות שהיה לו בה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

מסורת הש"ס

(א) (לקמן ע. איתא דרבה ורבה ובירסת הילקוט רבא), (ב) [מיר יט. כה: לקמן עח:], (ג) [תוספ' פ"ו] לקמן ע. עב. מיר:, (ד) [לקמן ע.], (ה) ל"ל לא דברים,

תורה אור השלם

1. אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין אָב לְבִתּוֹ בִּנְעֻרֹתֶיהָ בֵּית אָבִיהָ:
במדבר ל יז

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואם היו: (ב) שם קודם שימות לו ששמע ושתק ומת בו ביום כל"ל וכ"כ כך הוא לקמן מחלת דף ע"ב וכן הוא בפירוש: (ג) רש"י ד"ה כין אים וכו' לאתו איש ואב דכתיבי בהאי קרא וכו' אים לאשתו ואב לבתו הרי כבר נאמר: (ד) ד"ה לאידך דרבה וכו' קודמי הויה שניה: (ה) ד"ה ולא אמרת וכו' הא איתתא כי אכלה וכו' דהנדר איט חמור הס"ד: (ו) ד"ה לא ששמע וכו' הוה בעל קיים מני מיפר:

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה ואי אפרת וכו' דבכלל נדר שבועה. עיין לקמן דף פ ע"ב: **בא"ד ליבא** קרבן בפחות מבכשיעור. ק"ל הא לענין קרבן איטורא בפרוטה כדין מעילה מלאיקה בפרוטות דף כב ע"א ולא מלינ כלל בכתיב ולי"ע:

מוסף רש"י

בעל מינו גייז כו'. נמי בבעל והוא הדין לאב, והאי דנמי בבעל חד מנייהו נקט (ראה"ר בשמו). אימתי אמרו. מתרוקנה רשות והאב יכול להפר אחר שמת הבעל, אבל לא יכול לאב לה הבעל נם כן, אם לא הפר לה הבעל, אבל אם הפר לה הבעל ומת, בהפרת האב תלקו פני (שם).

פירוש הרא"ש

בין איש לאשתו בין אב לבתו. משמע דנאשה אחת מיירי שרשות האב והבעל שולטין עליה וכן שניהם מפירין אבל כל חד לחודיה לא דמשמע שהיא בין שניהם ואם שותפין הם ומיהו מצי לאקשויי אימא בגשואה נמי מפירין אביה ובעלה ואיכא לשנויי כדשנין לעיל מדכתיב בגשואה בית אישה דאין הבעל מיפר בקודמין ואבל אחר בין לאשתו אים לאשתו בין אב לבתו דאם מכלל דבעל מיפר לאחויה ולבך אינו מיפר בקודמין: **ולתנא** דבי רבי ישמעאל מיעט בין אים לאשתו בין אב לבתו דאם מכלל דבעל מיפר לאחויה ולבך אינו מיפר בקודמין: **ולתנא** דבי ישמעאל

אבל אם שמע וקיים או ששמע ושתק ומת ביום שלאחריו אין יכול להפר שמע אביה והפר לה ולא הספיק בעל לשמוע עד שמת האב [א]זו היא ששנינו [ב]מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל [ג]זו היא ששנינו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב שמע בעלה והפר לה ולא הספיק לשמוע עד שמת [ד]אין הבעל יכול להפר שאין הבעל מיפר אלא בשותפות שמע

אבל אם שמע וקיים. הבעל וקיים אע"פ שמת בו ביום או שמע ושתק כל אותו היום ומת הבעל ביום שלאחריו אין האב יכול להפר הואיל ועבר יום שמעו: שמע

אבל אם שמע וקיים או ששמע ושתק ומת ביום שלאחריו אין יכול להפר שמע אביה והפר לה ולא הספיק בעל לשמוע עד שמת האב אזו היא ששנינו [ב]מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל שמע בעלה והפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל [ג]זו היא ששנינו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב שמע בעלה והפר לה ולא הספיק לשמוע עד שמת [ד]אין הבעל יכול להפר שאין הבעל מיפר אלא בשותפות שמע

אבל אם שמע וקיים אע"פ שמת בו ביום או שמע ושתק כל אותו היום ומת הבעל ביום שלאחריו אין האב יכול להפר הואיל ועבר יום שמעו: שמע

אבל אם שמע. הבעל וקיים אע"פ שמת בו ביום או שמע ושתק כל אותו היום ומת הבעל ביום שלאחריו אין האב יכול להפר הואיל ועבר יום שמעו: שמע

אבל אם שמע. הבעל וקיים אע"פ שמת בו ביום או שמע ושתק כל אותו היום ומת הבעל ביום שלאחריו אין האב יכול להפר הואיל ועבר יום שמעו: שמע

אבל אם שמע וקיים. הבעל וקיים אע"פ שמת בו ביום או שמע ושתק כל אותו היום ומת הבעל ביום שלאחריו אין האב יכול להפר הואיל ועבר יום שמעו: שמע

אבל אם שמע. הבעל וקיים אע"פ שמת בו ביום או שמע ושתק כל אותו היום ומת הבעל ביום שלאחריו אין האב יכול להפר הואיל ועבר יום שמעו: שמע

אבל אם שמע וקיים. הבעל וקיים אע"פ שמת בו ביום או שמע ושתק כל אותו היום ומת הבעל ביום שלאחריו אין האב יכול להפר הואיל ועבר יום שמעו: שמע

**אבל אם שמע